PARTIDA DE ŞAH

lui Mihai M. Ionescu

SORIN LIVIU SIGHIŞANU

„Iată-mă îmbolnăvit de o rană închipuită între steaua Polară şi steaua Canopus şi steaua Arcturus şi Cassiopeea din cerul de seară"

NICHITA STĂNESCU

LUMINILE din interiorul navei scăzuseră din intensitate în acel amurg artificial vestitor al nopţii. Trebuia să doarmă. Să încerce, mai bine-zis, dar cum închidea ochii, creierul îi lucra parcă mai intens, un şir incoerent de imagini năpădindu-l, crîmpeie de viaţă acumulate în memorie, ori doar închipuiri absurde îi apăreau în minte, apoi veneau senzaţia de sufocare şi deznădejdea în singurătatea cabinei. Sărea în picioare, aprindea lumina şi încerca să se calmeze, să se convingă că starea lui psihică e normală, altfel... Maler simţea o strîngere de inimă şi abia dacă mai avea putere să-şi

reprime gîndul. Ar fi putut să doarmă însă foarte simplu. La capătul patului se afla instalat morpheotonul, lumina verde a becului de control inspirîndu-i încredere şi calm. Era suficient să-şi pună casca, să aştepte două minute, timp în care aparatul regla ritmul cardiac şi trimitea impulsuri hipnotice spre creier, apoi... ar fi sforăit cu încredere şi entuziasm. Numai că acea perioadă pregătitoare îi era lui Maler nesuferită şi ca să dea vina pe ceva pentru starea sa de nervozitate exagerată se sugestionase că numai morpheotonul îl adusese în braţele insomniei, idee care ar fi părut multora caraghioasă.

Nava făcea parte din grupul astronavelor de vînătoare. Era „un cîntec de pază", cum îi plăcea lui Maler să spună, ba chiar pusese să i se picteze pe fuzelajul îmbrăcat în plăcuţe de ceramică al navei un cîine lup într-o atitudine încordată, gata de salt. Ca pilot, Maler aparţinea elitei astronauţilor, cei de pe interceptoare bucurîndu-se de o stimă aparte. Erau pregătiţi să intervină în orice moment pe traiectoriile unor obiecte cosmice potenţial primejdioase pentru securitatea staţiilor orbitale, a laboratoarelor, sateliţilor sau navelor cargou ce reveneau spre baze cu metale rare sau minereuri de pe alte planete. În sectorul cosmic în care veghea Maler era linişte de mai multă vreme. După ce epuizase toate videocasetele şi se săturase de jocurile electronice, Maler începu să se plictisească. Era o consecinţă a singurătăţii şi a lipsei de activitate. Doar şahul îi mai stîrnea interesul, însă pierdea partidă după partidă în faţa ordinatorului. Şi-ar fi dorit un partener uman, cu emoţii şi slăbiciuni, într-o confruntare egală, nu o maşină cu răspunsuri aproape perfecte. Din punct de vedere psihologic, înzestrarea ordinatorului cu un program şahistic de nivel superior fusese o greşeală. Numai marii maeştri ar fi putut învinge computerele, ceea ce nu era cazul cu nici unul dintre piloţi. Pentru cei cărora le plăcea mult şahul, dar nu erau nişte jucători de forţă, insuccesele repetate le creau un sentiment de frustrare, un complex de inferioritate primejdios pentru sănătatea lor mentală. Era un aspect la care medicii corpului de piloţi încă nu se gîndiseră.

*

Se tîra anevoie pe versantul stîncos. Îl prinsese întunericul şi simţea ceaţa urcînd din adîncuri, învăluindu-l. Aerul era îmbîcsit, umed, vătuit. Se apuca de colţurile pietrelor străduindu-se să înainteze centimetru cu centimetru, într-o mişcare lentă, chinuită a muşchilor sufocaţi de efortul

prelungit. Înainte, cînd vizibilitatea era încă bună, avea mai multă siguranţă, avea de ce să se ferească, dar acum, înconjurat de neguri, nu reuşea să lupte împotriva fricii. Se opri din ascensiune, dar propria greutate a corpului în repaus îi încrîncenă degetele pe stîncă şi noile impulsuri dureroase îl făcură să reia urcuşul. Hainele umede i se lipeau de corp împiedicîndu-i mişcările. Trebuia să ajungă sus. Undeva drumul avea să se termine. Gîndindu-se astfel, auzi deodată zgomotul sec al stîncii care cedase, îşi pierdu echilibrul şi începu să se prăbuşească, urlînd, izbindu-se de colţurile ascuţite. Nu-şi auzea răcnetul dureros, dar simţea efortul coardelor vocale, în timp ce se prăvălea tot mai adînc în abis, purtînd în trup amprentele stîncilor ieşite în cale-i din noaptea aşternută tot mai copleşitor peste fiinţa lui...

*

Se ridică din pat cu inima zbătîndu-i-se năvalnic în piept şi tîmplele muiate de o sudoare rece. Aprinse lumina şi se uită în oglindă. Un chip supt, cu obrajii proeminenţi din cauza slăbiciunii, palid, cu ochi încercănaţi, îl privea ca un străin. Îşi trecu mîna peste faţă ştergîndu-se de transpiraţie. „Erau zile cînd mă bărbieream de două ori, de parcă mă pregăteam pentru o întîlnire amoroasă. Şi acum... Ce se întîmplă cu mine?” se întrebă Maler întorcînd spatele oglinzii. Ca să scape de starea de anxietate, se hotărî să joace şah. Avea gura amară şi bău un suc de fructe pentru a scăpa de senzaţia neplăcută. Se aşeză în faţa pupitrului de comandă atingînd senzorul care vizualiza tabla de şah. Alese piesele albe. Înainte de a începe partida aruncă o privire pe ecranul de control. Pe sticla fumurie, caroiată cu linii subţiri, portocalii, pulsau regulat punctele roşii corespunzătoare obiectivelor avute în urmărire. Totul părea în ordine. Dar înainte de a face prima mutare, o ameţeală şi o senzaţie de epuizare puseră brusc stăpînire pe el, însă pentru scurt timp, atît cît avu să se întrebe din nou „ce se întîmplă cu mine?”, pentru că sunetul strident al alarmei răsună în toată nava şi Maler se scutură ca de un şoc electric. Cînd privi monitorul de control nu-şi crezu ochilor. Din datele afişate reieşea că o navă străină efectua manevre de apropiere paralelă. Acum se afla la numai cîteva sute de metri. „Cum de a fost detectată atît de tîrziu?” se miră el punînd în funcţiune camerele de luat vederi. Era totuşi bucuros de întîlnire. Chiar

dacă văzu că nava străină era un C-137, un tip de cargou vechi cum rar se mai putea întîlni. Era ciudat însă că hîrbul ăsta nu figura în codul activ înscris în memoria ordinatorului. Comandă frecvenţa de serviciu şi apăsă tasta de comunicare.

*

Îl urmări prin geamul camerei-ecluză cum trece pe sub duşul radiant sterilizator, dezechipîndu-se de scafandrul spaţial, şi el de un model învechit. Îl salută făcîndu-i semn cu mîna cînd oaspetele îşi scoase casca. Era un bărbat înalt, robust, cu faţa marcată de riduri care-i trădau vîrsta înaintată, dar bărbia voluntară şi nasul acvilin, precum şi ochii cu privirea fermă, pătrunzătoare, subliniată de sprîncenele drepte, impuneau o impresie de bătrîneţe viguroasă. Părul îl purta răvăşit, într-o coamă leonină, albul strălucitor al firelor contrastînd cu tenul bronzat de ultraviolete. Se numea Soul Robinson şi venea de pe o staţie orbitală a lui Sirius.

— Treizeci de ani am stat pe carapacea aia. Mi-a venit rîndul să mă întorc pe Pămînt. Am de gînd să-mi cultiv grădina, după sfatul lui Voltaire, spuse Robinson.

Oaspetele răspunse la salut zîmbindu-i şi arătîndu-i o casetă în care Maler ghici că se aflau piesele de şah.

— E mai plăcut să jucăm după sistemul clasic. Prefer să vizualizez mutările pe o tablă simplă de şah, cu piese adevărate. Aşa mi se pare că joc cu un partener uman, nu cu un robot care ştie să joace şah şi mă exasperează prin precizie şi lipsă de emoţii.

— Ai reuşit să-l baţi? întrebă Maler,

— Cîştigă doar cînd sînt plictisit şi neatent, mai bine-zis cînd îmi dau seama că trebuie să pierd ca să nu mă neurastenizez din lipsă de concurenţă, spuse oaspetele, stîrnind invidia lui Maler.

— Ordinatorul meu a fost programat probabil de un fanatic al şahului, la un nivel superior capacităţii mele de jucător neprofesionist, aducîndu-mă deseori în pragul disperării din cauză că nu reuşesc să-l bat.

— Poate au crezut că astfel ne fac singurătatea mai suportabilă, în ideea de a ne strădui să învingem ordinatorul. Aşa s-a întîmplat cu mine. Şi eu pierdeam mereu la început, dar m-am ambiţionat, am studiat şi apoi nu mi-a fost greu să cîştig. Cred că şi tu o să faci la fel. Numai că-ţi trebuie răbdare. Ştii ceva?... Sînt fericit că-ţi place şahul atît de mult! Abia aştept

să facem o partidă! spuse Robinson producîndu-i lui Maler o emoţie cum de mult nu mai avusese, simţindu-se ca un adolescent care-şi oferă o plăcere interzisă.

Alţi piloţi preferau să joace key sau mogo, cu tot atîta interes şi consum intelectual ca şi în lipsa partenerilor umani. Născocite la început pentru deplictisirea piloţilor, jocurile erau acum la modă în toată lumea şi se generalizaseră datorită succesului înregistrat, accesibilităţii şi satisfacţiei oferite imediat. Maler însă, mai puţin conformist, de cîte ori întîlnea o navă şi avea timp liber, provoca o partidă de şah, obicei care pînă la urmă fu consemnat pînă şi în fişa personală.

Strînse cu putere mîna oaspetelui după ce acesta ieşi din ecluză şi îi făcu loc să treacă înainte pe coridorul strîmt ce ducea spre cabina de comandă. Aici, noul venit îşi roti privirea cu nesaţ asupra aparatelor, punînd întrebări şi ascultînd răspunsurile cu o uimire care-l descumpăni pe Maler.

— Să nu te mire ignoranţa mea, spuse Robinson observîndu-i nedumerirea. N-am fost niciodată pe un interceptor, iar staţia de unde vin era cam rar vizitată, aşa că nu m-am pus la curent cu ultimele descoperiri tehnico-ştiinţifice. Apropo, nu ţi-am văzut roboţii...

— N-am chef să le văd mutrele, oricît de utili ar fi. Îi ţin în cambuză şi-i activez doar cînd am nevoie de ei. Mă enervează cînd mişună pe-aici.

— Ai dreptate, nici eu nu-i prea agreez. Cînd m-au evacuat, ce crezi c-au făcut cei de la Centru?... Au trimis doi roboţi cu aspect de monştri, ca să demonteze staţia. Asta nu mi-a plăcut deloc! spuse Robinson încruntat, cu gîndul că nu va scăpa ocazia să le facă observaţie celor responsabili de modul nemanierat în care-l trimiseseră pe Pămînt după atîţia ani de activitate în Cosmos.

*

Cînd Robinson scoase piesele din casetă, Maler nu-şi putu reţine o exclamaţie de surpriză. Executate cu o precizie extraordinară, redînd cele mai mici detalii ale chipului şi îmbrăcămintei, piesele reprezentau figurile principale ale unor curţi regale, medievale, măiestria lucrăturii fiind atît de desăvîrşită încît fiecare dintre ele putea trece separat ca o operă de artă.

— Cele albe sînt sculptate în fildeş, iar cele negre în obsidian, explică Robinson surîzător, satisfăcut de încîntarea cu care gazda sa examina piesele.

— Sînt adevărate capodopere, spuse Maler cu admiraţie.

— Nobili francezi şi englezi în ţinuta de luptă a secolului al XV-lea. Experţii afirmă, adăugă Robinson, indicînd regele alb, că acesta ar fi Carol al VII-lea, iar negrul ar fi regele englez Henric al VI-lea. Piesele sînt lucrate de un contemporan al lor care i-a cunoscut foarte bine pe amîndoi.

— Cum ai intrat în posesia lor? întrebă Maler nu fără o anumită doză de invidie.

— E o poveste mai lungă. Poate ţi-o spun dacă ne mai întîlnim pe Pămînt. Cînd îţi vei lua concediu să-mi faci neapărat o vizită şi să jucăm şah în grădină. Visez o grădină cu multă verdeaţă, ceva luxuriant, tropical, în fine... om trăi şi-om vedea... În orice caz, trebuie să ştii că m-au costat creditele mele pe cincisprezece ani petrecuţi în spaţiu.

— Extraordinar! exclama Maler, nesăturîndu-se de admirat figurinele. E un eveniment pentru mine să joc cu asemenea piese!

— Mă bucur că-ţi place şahul, spuse oaspetele. Hai să începem o partidă, îl îndemnă el, frecîndu-şi palmele nerăbdător.

— Am la bord cîteva sticle de şampanie. Deşi regulamentul interzice, sper că n-ai nimic împotrivă să ciocnim un pahar. E un prilej special, care merită sărbătorit, propuse Maler în timp ce aşezau cu grijă piesele pe tabla de şah.

— Oho! E multă vreme de cînd n-am mai gustat o licoare bună. Am un prieten la Centrul de coordonare solar care mi-a promis că îmi serbează ieşirea ia pensie tot cu şampanie, veche de o sută de ani, după cum s-a lăudat. Îţi mărturisesc însă că pînă voi ajunge pe Pămînt ard de nerăbdare să golim împreună o sticlă, spuse Robinson cu o sclipire veselă în ochi.

Maler scoase din rezerva secretă o sticlă de şampanie, apăsă pastila refrigeratoare încorporată în dop şi după cîteva secunde lichidul nobil era perfect frapat. Decapsulă butelia, se auzi pocnetul de rigoare, apoi turnă cu grijă în cupe. Toastară flecare în sănătatea celuilalt, aroma şampaniei de calitate mîngîindu-le plăcut papilele gustative. Era prea bună şi de prea multă vreme nu mai băuseră ca să lase primul pahar nesorbit imediat. Maler turnă din nou, apoi traseră la sorţi culorile. Lui Robinson îi reveniră piesele negre.

— Sînt trei luni de cînd n-am avut de lucru în sectorul meu. M-am plictisit crunt şi aproape că m-am îmbolnăvit de nervi, spuse Maler făcînd prima mutare **e4**, deplasînd pe tablă un războinic în armură, cu viziera coifului trasă şi cu spada pregătită de luptă.

— Şi eu am trecut prin astfel de stări, spuse Robinson replicînd cu **e5**, dar mi-am învins disperarea, impunîndu-mi să rezist pînă la capăt. Acum mă întorc pe Terra şi parcă nu-mi vine să cred că au trecut atîţia ani.

— Trebuie să fi avut un motiv foarte puternic să stai acolo izolat treizeci de ani. Aveai tot dreptul să te schimbi sau, de fapt, erau obligaţi să te schimbe după zece ani, nu-i aşa? întrebă Maler mutînd pe tablă, la **f3**, un cal gata de atac.

Oaspetele se încruntă, sorbi din pahar, răspunse cu **d6**, mormăind ca pentru sine: „Ce importanţă mai are?.,"

— Poftim?! exclamă Maler, mutînd pionul la **d4**.

— Mi-ai adus aminte de Adeline...

— Cine-i Adeline? Sper să nu fiu indiscret, zise Maler, bănuind că oaspetele ascunde o taină şi-i va fi greu să-şi deschidă sufletul.

— Ascultă... ascultă... repetă Robinson deodată răguşit... ai sta atît de mult pe o staţie orbitală?

— Şi eu sînt îndrăgostit de spaţiu, spuse Maler tulburat de privirea oaspetelui, dar am fost format ca pilot, nu ca sedentar. Aşa le zicem noi celor de pe staţii... Am temperament de vînător, asta e! Pe de altă parte, te admir pentru răbdarea de care ai dat dovadă. Eu, să fiu sincer, n-aş fi rezistat. Dar, după cum ţi-am mai spus, probabil al avut un motiv foarte puternic.

— Ai dreptate, confirmă oaspetele oftînd şi căzînd pe gînduri. După o pauză destul de lungă, Maler tuşi discret, Robinson tresări, privi tabla şi mută **Ng4**.

— Ce ciudat! murmură el. Avem nevoie de libertate şi o găsim sau ne pedepsim cu ea în spaţiul strîmt al unei nave...

— Da... Sîntem sclavii propriei noastre libertăţi. Un paradox şi un adevăr dureros cînd începi să-l înţelegi şi să-l simţi pe propria-ţi piele.

— Vrei să ştii cine a fost Adeline?

— **A fost?**

— Da... Din cauza ei m-am izolat atîţia ani.

— N-aş vrea să-ţi răscolesc nişte amintiri triste şi să pleci amărît. Sînt atît de mulţumit că putem juca o partidă de şah, încît mi-ar părea rău să-ţi strici dispoziţia, spuse Maler optînd pentru o nouă mutare pe tablă **d: e5**.

Robinson oftă din nou, îşi goli paharul, apoi spuse abătut:

— Poate că şampania asta bună mi-a dezlegat limba... În fine... Simt nevoia să-mi descarc sufletul... Adeline a fost iubita mea. Am părăsit-o

într-un moment foarte greu. Avusese un accident şi paralizase ireversibil. Trebuia să ne căsătorim, abia mă întorsesem dintr-o cursă. În tinereţe şi eu visam să ajung pilot pe interceptoare. Atunci îmi făceam stagiul pe nişte cargouri, ca ăsta de-l am acum... Cînd m-am dus la spital, am intrat în salon şi mi-a zîmbit. N-o să uit niciodată zîmbetul acela. „Cum te simţi?' am întrebat-o. „Bine. Am avut ceva la rinichi. M-au operat şi n-am voie să mă mişc." Minţea. Credea că nu aflasem. Poate îi era frică să nu mă sperie, să nu mă piardă, nu ştiu ce era în capul ei, dar tocmai asta m-a năucit. Deodată, ceva s-a rupt în mine. Parcă sufletul mi se detaşase de trup şi mă contemplam, descoperindu-mă uluit, ridicol în refuzul meu de a accepta nenorocirea, de a înţelege că se petrecuse ceva peste care nu puteam trece. Mă simţeam eu însumi infirm, jalnic şi incapabil să mai scot o vorbă. M-am ridicat şi am plecat fără să-mi iau rămas bun. M-am dus direct să semnez angajamentul pentru staţia orbitală. Am fugit, căutînd un refugiu în calea disperării care mă copleşise. Voisem să fiu alături de o femeie frumoasă şi sănătoasă, nu să am în faţa ochilor, pentru totdeauna, o infirmă care îmbătrîneşte în cărucior. Înţelegi?...

— Totul a trecut, de ce să păstrezi tocmai amintirile dureroase?

— Nu ştiu... spuse Robinson cu sfîrşeală în glas. Sînt ani, o distanţă imensă, nu mai trăieşte, şi totuşi chipul ei îmi apare în minte dureros de precis. Închid ochii şi pe un ecran interior se arată ca vie. Sînt clipe cînd îi vorbesc, încercînd să mă disculp. Tace şi-mi zîmbeşte, cu zîmbetul acela care mă chinuie...

Faţa lui Robinson părea acum o mască a tristeţei. Şampania, în loc să-i ofere acea euforie plăcută inspirată de vinul nobil, îi amplificase sentimentele de amărăciune, generate de un fond sufletesc decepţionat. „Să-i mai torn sau nu?" se întrebă Maler. „Cum naiba a alunecat discuţia pe o astfel de cale? Aş fi vrut să mă binedispun, un remediu împotriva asteniei, şi iată că dau peste unul mal bolnav decît mine... Dar asta înseamnă boală? Sau eu sînt mai sărac decît el sufleteşte?... Omul acesta putea avea un alt destin", conchise el, golindu-şi cupa şi turnă din nou în ambele pahare. Auzind freamătul şampaniei, Robinson îşi reveni din apatie. Cercetă tabla de şah şi răspunse la mutarea gazdei cu **Ng: f3**.

— De ce să te disculpi? întrebă Maler. „Ei nu, asta e culmea! În loc să schimb vorba, fac ce fac şi tot acolo scormonesc, în sufletul lui, de parcă mi-ar folosi la ceva să-l văd pe bătrîn necăjit".

— Cred că nu neapărat infirmitatea fetei te-a determinat să stai atîta

vreme în spaţiu, spuse el cu voce tare. „Da, i s-a schimbat destinul într-un moment de confuzie. E îndurerat pentru că nu ştie precis, nu are o certitudine şi-acum e prea tîrziu să-şi mai risipească îndoielile. Acum le multiplică", se gîndi Maler şi captură cu dama nebunul din **f3**.

— Nu ştiu ce să-ţi spun... şopti Robinson. Ce importanţi mai are? repetă el, foindu-se în fotoliu şi răsfirîndu-şi cu mîna părul alb. Trebuie să mă concentrez asupra partidei, mormăi el mutînd **d: e5**.

— Nu înţeleg. De ce repeţi mereu „ce importanţă mai are?"

— Chiar vrei să ştii sau întrebi aşa, de circumstanţă?

— Nu obişnuiesc să pun întrebări inutile, se zbîrli Maler făcînd o mutare agresivă, aducînd nebunul la **c4**.

— Iartă-mă!... Uite cum a fost... Înainte de a părăsi spitalul l-am întîlnit pe doctorul care-o îngrijea pe Adeline. „Va trăi?" l-am întrebat. S-a uitat la mine cu milă. Am simţit că mi se urcă sîngele la cap. A făcut semn că da, apoi a murmurat printre dinţi „ce importanţă mai are?" Mi-a venit să-l lovesc. L-am ridicat de pe jos. I-am dat batista mea să se şteargă de sînge. „Iartă-mă!", mi-a zis. „Ce importanţă mai are?", i-am răspuns plecînd şi despărţindu-mă pentru totdeauna de acel prezent dureros. Apoi Adeline a murit. Am aflat vestea că s-a sinucis şi m-am simţit vinovat de moartea ei. Asta e tot! Te-am plictisit destul, hai să terminăm jocul, spuse Robinson deplasînd pe tablă un cal de turnir de la **g8** la **f6**. De-acum încolo începe lupta, adăuga el parcă mai înviorat. „E cazul să fiu atent", îşi spuse Maler. „Oaspetele meu are de gînd să mă bată şi tare n-aş vrea să pierd partida. Mi-e destul cît m-a ridiculizat computerul. Bătrînul se va duce pe Terra şi va uita, în timp ce eu voi rămîne aici cu plictiseala şi singurătatea mea, trăind cu spaima că după controlul medical voi fi înlocuit de pe interceptor. Măcar plăcerea unei victorii să-mi ofer, se gîndi Maler aducînd dama la **b3**.

— Eşti căsătorit? se interesă Robinson, răspunzînd imediat pe tablă cu **De7**.

— Nu. Prea puţini dintre piloţii interceptoarelor au familie. Sînt singur şi celibatar convins. Deocamdată... Cu un gest energic mută calul la c**3**.

— E ciudat. Pui preţ pe singurătate? întrebă Robinson mutînd pionul la **c6**.

— Sînt perioade cînd n-am de lucru şi atunci mă plictisesc amarnic, însă tot nu m-aş întoarce pe Pămînt. Nu ştiu de ce... Nu pentru că n-aş iubi Pămîntul. E într-adevăr ciudat. Sînt ultimul din familia mea şi n-am nici o tragere de inimă să-mi continui neamul, mărturisi Maler aducînd prin **Ng5**

o nouă piesă pe cîmpul de luptă.

— Nu e trafic pe-aici? întrebă Robinson, hotărîndu-se să alunge nebunul ameninţător din **c4** printr-o mişcare a pionului la **b5**.

— Navele cam ocolesc zona. Pe aici trec rolurile de meteoriţi ai lui Phaeton. Pentru navele mai lente, fără scuturi energetice, e cam periculos, aşa că mă mir că te-ai aventurat pe această traiectorie. A fost spre norocul meu, pentru că simţeam nevoia să schimb o vorbă cu cineva. Am spus înainte că-mi place să fiu singur, dar tare apăsătoare e singurătatea. Te îmbolnăveşte, pînă la urmă...

— În tinereţe şi eu voiam să fiu vînător. Viaţa însă m-a luat pe o altă cale, spuse Robinson cu mîhnire în suflet,

— Cînd nu mai am chef de nimic încerc să-mi petrec timpul jucînd şah. Îmi place foarte mult, cu toate că nu sînt un jucător grozav. Ordinatorul mă bate mereu. Să nu crezi însă că dacă i-aş cîştiga o partidă aş avea o satisfacţie deosebită. Nu... Pentru că e inuman şi e programat să cîştige, spuse Maler declanşînd atacul pe tabla de şah cu un spectaculos sacrificiu de cal: **Cc3: b5**.

— Da... da... repetă bătrînul tărăgănat, surprins de agresivitatea adversarului. Te vei face bine, afirmă el capturînd calul alb cu pionul din **c6**.

— Ce vrei să spui? tresări Maler. De unde ştii?

— Am semnele mele. Nu uita că sînt mai bătrîn...

„Şi-a dat seama că sînt bolnav... Probabil că şi lui singurătatea i-a produs astfel de stări. Doar a stat atîţia ani izolat", reflectă Maler, apoi se concentră din nou asupra jocului.

— Se zvoneşte că vom fi retraşi de pe interceptoare, spuse el, obţinînd încă un pion şi anunţînd şah prin **Nc: b8**.

— Cum aşa? întrebă Robinson neîncrezător.

— Supravegherea zonelor se va face în întregime automatizat. Nu ştiu dacă e bine. După părerea mea prezenţa umană va fi totuşi necesară, chiar dacă unora o să le pară inutilă.

— Ai dreptate, aprobă oaspetele gîndindu-se la propria sa situaţie. De ce crezi că n-au făcut-o mai devreme? întrebă el, apărîndu-se de şah prin **Cb8: d7**.

— Dacă n-ar fi fost povestea cu Pustnicul, Consiliul ar fi votat desfiinţarea noastră încă de acum cinsprezece ani, spuse Maler.

— Ce fel de poveste? tresări Robinson.

— Nu se poate să n-o ştii, doar eşti mai vîrstnic decît mine! se miră Maler de ignoranţa oaspetelui.

— Crede-mă că habar n-am. Te rog să mi-o spui! insistă Robinson.

Maler făcu o pauză pentru a studia tabla de şah. Continuă ideea de joc efectuînd rocada mare.

— Asteroidul urma să lovească un laborator orbital lipsit de mijloace de apărare şi de posibilitatea de a-şi modifica traiectoria pentru a scăpa de impact. La centrul de control toate informaţiile prelucrate de calculatoare sunau ca nişte condamnări la moarte. Nici unul dintre interceptoare nu putea ajunge bolovanul. Ceva de neconceput, o situaţie unică! În schimb, Pustnicul, un pilot de cargou în drum spre Pămînt, s-a sacrificat distrugînd asteroidul. Povestea e veche, sînt cam cincisprezece ani de-atunci, spuse Maler privind calendarul de bord şi arătîndu-i-l oaspetelui.

— Cum e posibil? Nu cumva a luat-o razna? întrebă Robinson surescitat.

— Cine s-o ia razna? se holbă Maler de absurdul întrebării.

— Calendarul... spuse bătrînul privind tulbure. Oare nu s-a stricat?

— Cum să?... Merge foarte bine! Ce naiba!... exclamă Maler şi pentru o clipă îi trecu prin minte că interlocutorul său s-a ţicnit. Nu-i putu suporta privirea arzătoare. Se simţea toropit, de parcă ochii lui Robinson ar fi emanat un fluid hipnotic. Pentru a se sustrage acestei influenţe se preocupă de umplerea paharelor, însă nu se putu abţine să nu povestească mai departe. De fapt, nu trebuia să moară, spuse el. Una dintre navele de vînătoare ar fi putut ajunge asteroidul, însă calculatorul ei a avut o exopană, adică o pană inexplicabilă printr-o cauză normală, eroare de programare, greşeală de manevrare sau alţi factori cunoscuţi... Ştii cum e cu chestiile astea...

— Nu te supăra... Care-i numele Pustnicului?...

— Nu-l mai ţin minte. Toată lumea îl cunoştea după poreclă, nu după numele adevărat.

— Înţeleg... Trebuia să se întîmple aşa... şopti Robinson.

— Nu te simţi bine? întrebă Maler neliniştit, văzîndu-şi oaspetele dintr-o dată schimbat la faţă. Mîna cu care acesta încercase să ducă paharul la gură îi tremura atît de tare, încît Robinson renunţase văzînd că şampania se varsă.

— Nu, nu, spune mai departe! îl îndemnă el să povestească, vizibil afectat de cele aflate? Însă mai avu putere să continue partida, mutînd **Td8**.

— Dacă n-ar fi fost întîmplarea aceea, Consiliul ar fi desfiinţat elita

piloţilor, introducînd nave automate de patrulare. Le-a fost frică însă de acele exopane, nereuşind să le elimine, şi s-au gîndit că în situaţii limită prezenţa şi decizia umană sînt totuşi necesare. Dar acum se discută iar, la modul cel mai serios, problema înlocuirii noastre, mai ales că au scos o nouă generaţie de calculatoare care, se pare, nu mai sînt afectate de exopane, comentă Maler şi mutînd **Td1: d7** îndreptă partida spre un final necruţător pentru negru. Atinse cîteva clape pe consola inclusă în braţul fotoliului şi în cabină se auziră acordurile grave ale unei fugi de Bach, însoţindu-se cu nuanţele policrome ale instalaţiei de lumini, aidoma unei aurore boreale pe Pămînt.

— Fă-mi plăcerea, te rog, şi încetează cu muzica asta. Sună a înmormîntare, constată Robinson. Sub pieliţa pleoapei drepte, un muşchi i se zbătea vizibil.

— Îmi pare rău că te-am indispus. Vrei să-ţi pun ceva mai vesel? Ai vreo preferinţă?...

— Nu ştiu... Poate ceva în care să se simtă frumuseţea naturii, a Pămîntului, a lucrurilor simple, a bucuriei de a trăi. Mi-e dor de Pămînt şi poate că n-o să mai apuc să-l văd, şopti mai mult pentru sine Robinson, cu privirea întoarsă spre suflet.

— Ce vrei să spui? întrebă Maler neliniştit.

— Nimic, zise oaspetele, apoi mută calm **Td8: d7**. Iubeşti Pămîntul? se interesă el şi iarăşi privirea lui îl tulbură pe Maler.

— M-am născut pe o bază spaţială. N-am copilărit pe Pămînt. Părinţii erau mereu în curse. Instrucţia am primit-o pe o universitate zburătoare. Îmi aduc aminte, de parcă mi s-ar fi întîmplat ieri, de prima vizită pe Pămînt. Am simţit cum mi se deschid toţi porii, de parcă întreg organismul voia să absoarbă tot ceea ce însemna Terra. O senzaţie unică, irepetabilă! spuse Maler, comandînd o melodie ce stimula într-adevăr buna dispoziţie.

— Mie-mi spui? şopti Robinson visător. E atît de frumos pe Pămînt încît simt o strîngere de inimă la gîndul că am fost mereu departe de el. Aş fi putut să-mi aleg o altă viaţă, nu să mă izolez în spaţiu, să trăiesc lipsit de emoţiile cotidiene ale existenţei terestre. Acum, cînd sînt aproape de final, cînd îmi evaluez aceşti ani de singurătate, constat cu durere că nu mi-am aflat rostul ca individ, că, de fapt, sînt un inadaptat din punct de vedere social şi că nu sînt deloc un erou, aşa cum crede lumea despre noi, piloţii. Am pierdut partida cu viaţa! conchise el golind paharul.

— Ce vorbe-s astea?! exclamă contrariat Maler. Ai tot timpul să te

refaci, mai ales că te întorci pe Pămînt. Iartă-mă că te întreb, ce vîrstă ai?

— Aproape şaizeci de ani.

— Atunci nu e cazul să te gîndeşti cu disperare că ţi-ai terminat misiunea în viaţă. La aceşti ani, unii abia încep să-şi întemeieze o familie, aşa că nu-ţi înţeleg deprimarea, spuse Maler mutînd apoi **Th1-d1**.

— Ai să înţelegi mai tîrziu, rosti bătrînul cu gravitate. Şi te sfătuiesc să nu spui nimănui de întîlnirea noastră, adăugă el, fixîndu-şi iar privirea pătrunzătoare în ochii lui Maler,

— Asta-i culmea. De ce atîta mister?

— Toate la timpul lor. Hai să terminăm partida, nu vrei? se eschivă Robinson aducîndu-şi dama pe cîmpul **e6**.

— Ba da, însă nu ştiu dacă o să-ţi convină finalul, spuse Maler şi alegînd un joc combativ captură turnul din **d7** cu nebunul din **b5**. Ar fi putut cîştiga pe o cale mai simplă, dar acum îşi permitea să aleagă mutări mai spectaculoase.

— Da, acum finalul se cunoaşte, spuse cu amărăciune Robinson. Şi nu numai pe tablă... Nici nu-ţi închipui ce mult a însemnat pentru mine această întîlnire. Am primit încă o lecţie de la viaţă, ultima şi cea mai de preţ. Acum, în mod normal, nu am de făcut decît o mutare, adăugă el scoţînd de pe tablă nebunul advers, prin **Cd7**.

Maler era emoţionat. Era pentru prima dată după o lungă perioadă cînd cîştiga o partidă de şah. De această dată, victoria avea un preţ deosebit, fiind cucerită în faţa unui partener uman, venind ca o eliberare a unor tensiuni psihice acumulate. Îşi aminti ce-i spusese Robinson, că şi el avusese necazuri cu ordinatorul la început şi-şi propuse să studieze şi să nu mai joace pînă cînd nu se va simţi în stare să înfrîngă blestemata aceea de maşină care-l ridiculiza răspunzînd la mutări imediat, de parcă felul în care juca el era lipsit de orice dificultate. „E un program, alcătuit de un om, şi trebuie să-l învîng, astfel o să mă tîmpesc în închisoarea asta zburătoare. Ce om ciudat e oaspetele meu!... Nu ştiu nimic despre el. A venit parcă din neant cu nava lui veche, sosind în momentul cînd simţeam că-mi pierd minţile de plictiseală. Ce-o fi vrut să spună că voi înţelege mai tîrziu? Şi de ce să nu raportez despre întîlnirea cu el? Oare ce taină ascunde?" se întrebă Maler şi anunţă şah cu sacrificiu de damă la **b8**. Oaspetele nu şovăi să ia dama, cu calul din **d7**, dîndu-i astfel posibilitatea lui Maler să efectueze necruţător ultima mutare a partidei, anunţînd matul, cu turnul la **d8**.

— Asta a fost! rosti el şi pentru prima dată simţi gustul dulce al

victoriei. Sorbi paharul cu şampanie pînă la fund.

— Felicitări! zise Robinson, întinzîndu-i mîna. Ai jucat ca la carte, neslăbindu-mă o clipă ca să-mi organizez apărarea.

— Sper că nu eşti supărat... spuse Maler tunîndu-i în pahar.

— Dacă n-aş fi inclus riscul unei înfrîngeri n-aş fi jucat. Ţi-am mai spus, partida a fost o lecţie de viaţă pentru mine. Am învăţat că prin sacrificiu se poate cîştiga. Nu-mi rămîne decît să încerc să aplic şi eu acest principiu, chiar dacă trecutul nu mai poate fi modificat, deşi eu am avut şansa unui nod în cronospaţiu. A fost un mare noroc pentru mine că te-am întîlnit, altfel existenţa mea n-ar fi valorat nici cît un gunoi azvîrlit în cosmos.

Maler făcu ochii mari. Ca să nu pară ridicol nu întrebă nimic, deşi nu înţelegea de ce oaspetele său dăduse o asemenea importanţă partidei.

— Acum e timpul să plec, spuse Robinson sporindu-i nedumerirea. Să ţii cont de rugămintea mea. Nu vorbi cu nimeni despre întîlnirea noastră.

— Dar n-am cum. Sînt obligat să raportez. Şi chiar dacă n-o fac, faptul a rămas consemnat în memoria ordinatorului, pe care n-am cum s-o şterg, aşa că-ţi dai seama...

— Da, înţeleg... făcu bătrînul ridicîndu-se brusc din fotoliu şi îndreptîndu-se hotărît spre uşă.

— În schimb, eu nu pricep nimic, zise Maler enervat de misterul pe care nu putea să-l pătrundă.

— O să te lămureşti. Acum trebuie să plec.

Maier renunţă să-l mai întrebe şi-l conduse pe coridorul strîmt ce ducea spre ecluză. Tăcură amîndoi pe drum şi abia cînd Robinson se pregătea să-şi pună casca, Maler îşi aduse aminte că oaspetele uitase piesele de şah.

— Aşteaptă puţin să-ţi aduc caseta! se precipită el spre cabină.

— Stai! porunci bătrînul. Nu-i nevoie, ţi-o dăruiesc.

— Nu se poate! Doar valorează o avere, se împotrivi Maler.

— Nu mă refuza. Acum ştiu că mie n-o să-mi mai trebuiască şi e o mare plăcere pentru mine să-ţi fac un asemenea cadou. Te rog să păstrezi piesele şi să-ţi aminteşti de mine, spuse Robinson surîzînd trist. Maler se întoarse tulburat şi prinzîndu-i mîna i-o scutură cu putere.

— Îţi mulţumesc foarte mult. Un asemenea dar... Eşti un om ciudat. N-am să te uit niciodată, chiar dacă drumurile noastre nu se vor mai întîlni.

— Adio! spuse oaspetele şi punîndu-şi casca îi făcu semn să iasă pentru depresurizarea ecluzei.

*

Maler se întoarse în cabina de comandă, tulburat de comportamentul enigmatic ai vizitatorului. Urmări pe ecrane manevrele cargoului de a se depărta de interceptor, dar nu mai îndrăzni să stabilească legătura radio. Se simţea slăbit şi cu gura uscată. Cînd se întinse după paharul cu şampanie rămas neterminat lîngă tabla de joc, mîna îi atîrna ca de plumb, iar mişcarea îi produse o ameţeală ce-l făcu să se întrebe dacă nu cumva s-a îmbătat. Se mira de lipsa de vlagă şi parcă pe măsură ce treceau secundele, energia vitală i se scurgea fulgerător din corp. Reuşi să se întoarcă spre ecrane, dar nu mai apucă să distingă nimic; privirea i se înceţoşă, corpul i se destinse moale în fotoliu şi îşi pierdu cunoştinţa.

*

Cînd îşi reveni, în urechi îi răsuna alarma, iar pe ecrane se înşirau o mulţime de cifre din care înţelese că prin zona controlată de el urma să treacă un rol de meteoriţi venind din sectorul patrulat de Ashimoto. Comută pe frecvenţa acestuia şi imediat auzi glasul înfrigurat al japonezului chemîndu-l.

— 098, Maler, sînt 099, recepţie. Răspunde odată, lua-te-ar dracii!

— Sînt 098 şi nu mai răcni atîta, te-aud acum, spuse Maler calm.

— În fine! Credeam c-o să răguşesc de cît am ţipat. Sînt patru ore de cînd nu mai dăm de tine. Credeam că te-ai dezintegrat.

— Ce tot îndrugi acolo? întrebă Maler gîndindu-se că staţiile de urmărire n-aveau cum să-l scape de sub control.

— Vorbesc serios! spuse Ashlmoto. Semnalul automat ai navei tale a dispărut subit din eter, concomitent cu absenţa de pe ecranele radar. Pur şi simplu patru ore n-ai mai existat ca obiect în spaţiu. Cel de la Centru nu mai înţeleg nimic. Fă bine şi ia legătura cu el să-l liniştească. De fapt, ce s-a întîmplat? întrebă japonezul, ros de curiozitate.

— Păi, nu s-a întîmplat mai nimic, evită Maler să dea amănunte. Doar acum cîteva minute, înainte de a lua legătura cu tine, am avut aşa... o ameţeală trecătoare.

— Eşti cumva bolnav? se interesă Ashimoto.

— Sînt în plină formă, afirmă Maler privind spre piesele de şah, apoi

luă în mînă regele negru. Spune-mi, te rog, s-a semnalat cumva o navă prin zona noastră?...

— Te referi la o anume navă?

— Da... să zicem un cargou de tip vechi, C-137, comandat de Soul Robinson...
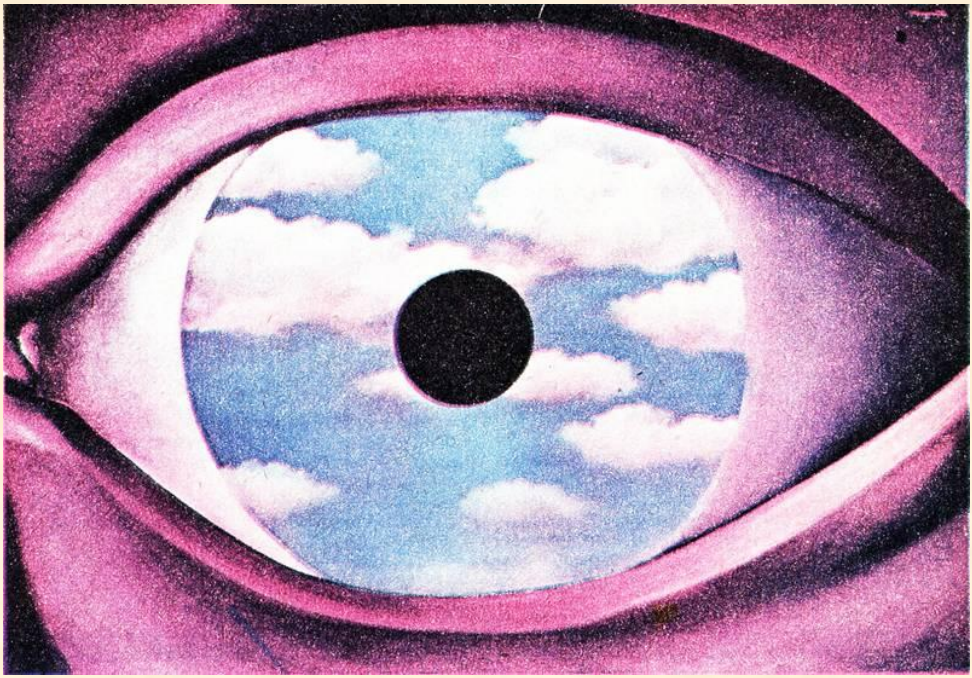
— Maler, trebuie să-ţi iei concediu! decretă japonezul începînd să rîdă cu poftă. Nu cumva te-ai ţicnit? Cum ai putut uita? Soul Robinson e Pustnicul. A murit acum cincisprezece ani, cînd a distrus meteoritul care ameninţa vieţile celor de pe staţie. N-avea rachete ca să-l facă ţăndări şi-atunci şi-a izbit hîrbul de bolovan. Te-ai ramolit, bătrîne! conchise Ashimoto şi rîsul lui îi sună lui Maler ca un ecou venit de departe, din ceaţă. Degetele i se încleştară cu disperare de regele negru de obsidian, sculptat cu migală...